

**Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної)
імені проф. Т.І.Поніманської**

Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти:

*матеріали III Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора
Т.І.Поніманської*

Рівне - 2020

ЗМІСТ

Demény Piroska Az olvasási-és íráskészség fejlesztése multiszenzoriális eszközzel	10
Karlovitz János Tibor tanárok és a hallgatók életkompetenciáinak kialakítása	10
Torgyik Judit Milyen is legyen a jövő iskolája	11
Врочинська Л. Особливості підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	13
Войтович О. Профілактика емоційного вигорання спеціального педагога	15
Горопаха Н. Методологічні засади навчання природознавства молодших школярів з вадами мовлення	18
Горопаха Н., Бережна К. Створення в групі дітей раннього віку освітнього середовища для сенсорного виховання	20
Горопаха Н., Бережна К. Педагогічні умови створення в закладі дошкільної освіти розвивального середовища для сенсорного виховання дітей раннього віку	22
Горопаха Н., Білецька Б. Практичні аспекти забезпечення взаємозв'язку екологічного і трудового виховання дошкільників	24
Горопаха Н., Гетьман І. Робота закладу дошкільної освіти і сім'ї з естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку	26
Горопаха Н., Гресь О. Теоретичні аспекти навчання старших дошкільників дослідженню природи	29
Горопаха Н., Дякова О. Можливості розвитку самостійності дітей молодшого дошкільного віку у самообслуговуванні	30
Горопаха Н., Прокопчук О. Роль різних видів ігор у формуванні мовленнєвої творчості дошкільників	32
Горопаха Н., Собчук Д. Інноваційні методики виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку за допомогою художнього слова	33
Григор'єва Н. Актуальність виховання самостійності у дітей дошкільного віку засобами педагогіки М. Монтесоррі	36
Гурський В., Венгловська І. Проблеми дошкільного виховання у педагогічній спадщині Софії Русової	38
Гурський В., Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями	40
Дарий Л. Проблемы педагогической практики и пути их решения	42

Джеджера К., Буняк М. Експериментальне впровадження педагогічних умов реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» у групі дітей молодшого дошкільного віку	44
Джеджера К., Крушельницька Н. Формування педагогічної культури батьків у малокомплектному закладі дошкільної освіти	46
Дичківська І., Борсук О. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з ролі дошкільного закладу та сім'ї у вихованні інтересу до людини у дітей старшого дошкільного віку	49
Дичківська І., Зух Ю. Вплив мистецтва на екологічне виховання старших дошкільників	51
Дичківська І., Мазур М. Формування сенсорно-пізнавальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку засобами Монтессорі-педагогіки	53
Дичківська І., Кобець Ю. Гра як засіб організації змістового спілкування дітей старшого дошкільного віку	55
Дичківська І., Савчук М. Використання лепбуків у формуванні знань моделей соціальної поведінки старших дошкільників орієнтованих на освіту сталого розвитку	58
Дичківська І., Прищеп Р. Виховання у дітей культури міжетнічних відносин у закладах дошкільної освіти	60
Дичківська І., Розман М. Методи корекційного впливу з подолання загального недорозвитку мовлення	62
Дичківська І., Чаплик Г. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з розвитку творчої уяви старших дошкільників у процесі підготовки до навчання	64
Дичківська І., Чумак О. Аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з формування дослідницької поведінки в старших дошкільників у процесі дитячого експериментування	66
Дичківська І., Ярош Л. Створення еколого-розвивального середовища в ЗДО	68
Донченко О. Педагогічні умови розвитку креативної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	70
Доманюк О. Особистісно-мотиваційний компонент готовності майбутніх вихователів до оформлення доброзичливості у дітей дошкільного віку	72
Козлюк О., Беднарчук І. Спілкування з вихователем як засіб виховання гуманних почуттів дошкільників	74

Козлюк О., Лозян Н. Моральне виховання дітей дошкільного віку в грі	77
Козлюк О., Маманович В. Упровадження системи роботи з економічного виховання дітей для сталого розвитку в роботі ЗДО	78
Козлюк О., Мошук К. Патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку засобами музейної педагогіки	81
Козлюк О., Торчинська А. Проблема готовності майбутніх вихователів до майбутньої професійної діяльності	83
Козлюк О., Шуляр О. Кінезітерапія та пальчикові ігри як засіб розвитку дрібної моторики у дітей з особливими освітніми потребами	84
Козлюк О., Остапчук О. Педагогічна творчість у формуванні педагогічної культури батьків в умовах інклюзивної освіти	87
Козлюк О., Яромлчук І. Формування навичок соціальної взаємодії у дітей старшого дошкільного віку: практичний аспект	90
Косарева Г., Драгун Я. Корекційно відновлювальна робота з розвитку активного і пасивного словника у дошкільників з ринолалією	92
Косарева Г., Гаврилюк С. Проблема відновлення комунікативної функції при еферентній моторній афазії	94
Косарева Г., Гаєвська А. Застосування арт-терапії у корекції порушень мовлення дошкільників	96
Косарева Г., Коханевич А. Корекційно-відновлювальна робота при динамічній афазії	99
Косарева О., Виднічук З. Вплив сім'ї на формування соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку	101
Косарева О., Степанець А. Особливості адаптації дітей раннього віку до умов ЗДО	103
Кулаков Р., Вейна К. Діагностика мислительних операцій у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення III рівня	105
Кулаков Р., Рацин М. Використання ТРВЗ у навчанні старших дошкільників образотворчої діяльності	108
Кулаков Р., Серко В. Освітньо-виховні можливості народних прислів'їв як носіїв моральних норм поведінки людини	110
Кулаков Р., Сосна К. До проблеми використання сюжетно-рольової гри для корекції заїкання дошкільників	111
Кулаков Р., Сосновська Т. Особливості засвоєння звукової сторони мовлення дітьми старшого дошкільного віку	114
Кулакова Л., Миронець Л. Психолого-педагогічні аспекти гуманного сімейного спілкування та його вплив на формування дитячої особистості	116

Кулакова Л., Ткачук Л. Розвиток усного зв'язного мовлення старших дошкільників із порушенням зору	118
Кулакова Л., Хомярчук Н. Особливості взаємодії логопеда з батьками, що виховують дитину з тяжкими порушеннями мовлення	120
Кулакова Л., Цимбалюк М. Психологічні особливості прояву самооцінки у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення	123
Кулакова Л., Щеглова І. Взаємозв'язок дислалії з проявами тривожності та страхів у дітей старшого дошкільного віку	126
Маліновська Н., Глодовська І. Формування монологічної компетенції у дітей передшкільного віку засобами дидактичної картини	128
Маліновська Н., Михалик А. Аудіювання як складова мовленнєвої компетенції	130
Маліновська Н., Нездюр А. Формування діамнологічної компетенції старших дошкільників засобами моделювання	132
Маліновська Н., Романюк Л. Дидактичні ігри у підготовці дітей до засвоєння грамоти	134
Маліновська Н., Сорока Н. Розвиток пояснювального мовлення у старших дошкільників	136
Марчук Г. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з соціальним довкіллям	139
Мороз-Рекотова Л. Професійно-комунікативна культура майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як підґрунтя для формування «soft-skills»	141
Назарець Л., Крук Л. Особливості вербального та невербального мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня	144
Назарець Л., Левчук О. Особливості імпресивного мовлення в дітей дошкільного віку із ЗНМ	146
Назарець Л., Мартинюк І. Аналіз поведінкових реакцій у дітей молодшого шкільного віку	149
Назарець Л., Носуленко У. Особливості організації корекційної роботи з дошкільниками із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення	152
Ніколайчук Г., Оксенюк Н. Розуміння та сприймання поетичного тексту дітьми старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня	154
Ніколайчук Г., Пахалюк Л. Розуміння казки – складна пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку	156

Ніколайчук Г., Попадюк Д. Особливості розуміння усних текстів дітьми старшого дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення	158
Ніколайчук Г., Сияк О. Теоретико-методичні аспекти розуміння прозового тексту дітьми дошкільного віку	160
Ніколайчук Г., Сиротюк В. Описовий текст в композиційно-мовленнєвій структурі старших дошкільників	161
Павлюк Т. Змістово-організаційні засади підготовки майбутніх логопедів до навчання математики школярів з порушеннями мовлення.	165
Павлюк Т., Данчук О. Впровадження корекційно-розвивальної програми розвитку мовлення гіперактивних дітей-логопатів в умовах інклюзивної групи	168
Павлюк Т., Кирилюк В. До проблеми формування мовленнєво-рухових навичок у дошкільників з порушеннями мовлення	170
Павлюк Т., Ковалик К. До проблеми організації корекційно-педагогічної роботи зі старшими дошкільниками з дислалією	172
Павлюк Т., Кутянська С. Формування уявлень дітей старшого дошкільного віку про форму і геометричні фігури з використанням логічних блоків З. Дьенеша	173
Павлюк Т., Мельничук Д. Історичні аспекти проблеми математичного розвитку дітей дошкільного віку	175
Павлюк Т., Петришина Н. Небилиці як засіб навчання дошкільників елементів математики	177
Павлюк Т., Стельмах І. До проблеми формування уявлень у дітей раннього віку про множину	180
Павлюк Т., Ходоровська І. Педагогічні умови формування лічильних умінь та навичок у дітей старшого дошкільного віку з використанням мультфільмів	181
Павлюк Т., Юсенко Н. Практичні аспекти проблеми формування просторових уявлень у дітей молодшого дошкільного віку	184
Павлюк Т., Ярмолюк Л. До проблеми розвитку пам'яті у дітей дошкільного віку на заняттях з математики з використанням методики Домана	186
Петрук Л. Моральне виховання дошкільників засобами українського фольклору	188
Петрук Л., Боболович М. Ігри змагального характеру у формуванні вольових якостей у дітей старшого дошкільного віку	190

Петрук Л., Будько К. Комплексний підхід до подолання ринолалії	193
Петрук Л., Булачок Л. Художня література як засіб морального виховання дітей дошкільного віку	194
Петрук Л., Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією в післяопераційний період	197
Піонтковська Д., Костів А. Психологічні особливості страхів у дітей молодшого шкільного віку	199
Рего Г. Організація освітнього процесу в закладах дошкільної освіти	201
Руденко Н. Особливості виховання відповідальності у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	203
Руденко Н., Бурчак К. Особливості формування у дітей дошкільного віку емоційно-ціннісного ставлення до довкілля засобами дидактичної гри	206
Руденко Н., Гордійчук А. Особливості формування мовленнєвої активності дітей дошкільного віку засобами народної гри	208
Руденко Н., Гордійчук А. Формування мовленнєвої активності у дітей з розладами аутичного спектра	210
Руденко Н., Новак Г. Аналіз результатів діагностики особливостей соціалізації дітей старшого дошкільного віку	213
Руденко Н., Ряба Н. Формування творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами гри драматизації	215
Руденко Н., Сідельник Б. Творча гра як засіб формування доброти у дітей дошкільного віку	217
Руденко Н., Хом'як К. Формування моральної свідомості дітей дошкільного віку засобами етичних бесід	220
Семенова Н., Парфелюк Н. Формування гендерних відносин у дітей старшого дошкільного віку: теоретичний аспект	222
Семеняко Ю. Методичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до здійснення медіаосвітньої діяльності у закладі дошкільної освіти	225
Сілкова Е., Крупко О. Впровадження методики виховання шанобливого ставлення до людей у дітей старшого дошкільного віку на засадах творчості В. Сухомлинського	228
Созонюк О., Ковальчук І. Логопедична робота з розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення	230
Созонюк О., Кравчук У. Особливості уваги у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення	232
Степанова О. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх логопедів зі спецметодики початкового навчання української мови	234

Степанова О., Александрук О. Формування комунікативної компетенції у дітей старшого дошкільного віку	237
Степанова О., Гнатюк О. Корекція комунікативної сфери дітей із ЗНМ	239
Степанова О., Грицай К. Збагачення словникового запасу молодших школярів із ЗНМ засобами суфіксально-іменникового словотвору	241
Степанова О., Давидюк І. Методика збагачення словника експресивною лексикою дітей старшого дошкільного віку із порушеннями мовлення	244
Степанова О., Дмитрук І. Діагностика стану сформованості старших дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення до навчання в школі	246
Степанова О., Мирончук О. Ігрова діяльність як один із важливих компонентів розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення	248
Фасолько Т. Використання методів активного навчання у професійній підготовці фахівців для дошкільної освіти	251
Федорова Н., Воробйова В. Розвиток комунікативних навичок дітей із загальним недорозвиненням мовлення	253
Федорова Н., Іванова І. Формування зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку засобами художніх творів	256
Федорова Н., Колошва А. Використання логоритміки на корекційних заняттях із дітьми	259
Федорова Н., Кошмак Т. Педагогічні аспекти розвитку словника дітей дошкільного віку	261
Федорова Н., Лещук Л. Формування уявлень про батьківщину як складова патріотичного виховання дошкільників	263
Федорова Н., Шевцова І. Особливості просодичної сторони мовлення при дизартрії у дітей старшого дошкільного віку	265
Шадюк О., Коськовецька М. Робота закладу дошкільної освіти з сім'єю щодо виховання любові до рідних	268
Шадюк О., Максимчук М. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з правилами безпечної поведінки	270
Шадюк О., Петріна І. Виховання морально-вольових якостей у дітей дошкільного віку.	273
Шадюк О., Яковець О. Виховання дітей дошкільного віку на традиціях українського народу	274

Шевчук К., Чурило Т. Особливості, функції та структура педагогічного спілкування	276
Щербакова К., Щербакова Н. Проблема партнерських взаємин педагога з батьками і дітьми з особливими потребами в навчанні	278
Юрчук О., Дениско Я. Виховання вольових якостей у спортивних іграх у дітей старшого дошкільного віку	280
Юрчук О., Дорош І. Здоров'яформуючі заходи в ЗДО як засіб оптимізації психофізичного розвитку дітей 5-6 років	282
Юрчук О., Ільчук Д. Формування безконфліктних стратегій взаємодії у вихованців ЗДО	284
Юрчук О., Кляпчук Ю. Ігрова діяльність в руховому режимі старших дошкільників як засіб формування культури особистості	287
Юрчук О., Ковалевич О. Методика застосування засобів туризму у фізичному вихованні дітей 6-7 років у ЗДО	289
Юрчук О., Новак І. Здоровий спосіб життя майбутніх вихователів під час навчання у ЗВО	292
Янцур Л., Віжевська К. Педагогічні умови використання технології навчання старших дошкільників ілюстративному малюванню	294
Янцур Л., Голубнюк К. Робота з обдарованими дітьми в сучасних закладах дошкільної освіти (на матеріалі образотворчої діяльності)	297
Янцур Л., Голубнюк Г. Виховання у старших дошкільників інтересу до різних видів візуального мистецтва	299
Янцур Л., Косік О. Особливості організації образотворчої діяльності в групах зі змішаним віковим складом дітей	301
Янцур Л., Лотоцька І. Організації мистецької діяльності дошкільників на засадах інтеграції	304
Фоміна Д. Партнерство сім'ї та вихователів інклюзивної групи як основа формування педагогічної культури батьків	306

дії), розвиває моральні почуття та показує рівень їх сформованості на момент ігрової діяльності. Саме у грі дитина реалізує свою потребу у спілкуванні з однолітками, що формує колективістські якості. Проте вихователь повинен керувати ігровою діяльністю, контролювати її процес та постійно діагностувати розвиненість моральних почуттів, якостей дітей (Моральне виховання у грі).

У контексті нашого дослідження заслуговує на увагу твердження І. Беха, що доцільно організована за змістом і формою ігрова діяльність «має високий виховний потенціал: вводить особистість у простір світоглядних ідей, формує соціальні настанови й ціннісні орієнтації, гуманістичну спрямованість особистості, її духовні та матеріальні потреби, ознайомлює зі зразками моральної поведінки, формами спільної діяльності та спілкування особистості з колективом» (Бех І.Д., 2003, с.44).

Відтак, у грі розкривається духовний світ дитини, рівень її морального розвитку. Тому, виокремлення проблеми морального виховання сучасних дошкільнят через гру, дасть можливість глибоко осмислити шляхи, можливості та специфіку педагогічної роботи із дітьми у закладі дошкільної освіти.

Отже, гра виконує одну із головних функцій у розумовому, естетичному, фізичному та моральному розвитку дитини. Вона є невід'ємною частиною в житті дошкільника, і в залежності від того, як вихователь спрямує гру, які ігрові технології використає – залежить моральний розвиток особистості.

Література:

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. видання. К.: Либідь, 2003. 280 с.
2. Моральне виховання у грі: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/moralne-vihovannya-u-gri-informaciya-131264.html> (дата звернення: 05.10.2020).
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Київ: Академвидав, 2015. 448с.

*Козлюк Ольга,
к. пед. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.,
Маманович Вікторія
Здобувач другого рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет*

УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РОБОТИ З ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В РОБОТІ ЗДО

У сучасних умовах переходу до ринкової економіки актуалізується завдання виховання активної особистості, яка має глибокі знання в економічній сфері. Необхідність економічного виховання дітей, починаючи з дошкільного віку, зумовлена сучасними соціально-економічними умовами життя суспільства, зокрема різноманітністю товарів і послуг, нав'язливою рекламою, соціальним розшаруванням населення та ін.

У зв'язку з цим, перед освітою має стояти завдання: починаючи з дошкільного віку виховувати всебічно розвиненої і економічно грамотної, ініціативної людини, яка вміє рентабельно та ощадливо господарювати. Економічне виховання, починаючи з дошкільного віку, сьогодні займає почесне місце поряд з іншими напрямками виховання.

Дослідно-експериментальна робота, спрямована на економічне виховання дітей дошкільного віку в умовах освіти для сталого розвитку проводилася на базі Гощанського ЗДО «Малятко». Учасниками дослідно-експериментальної роботи були 45 дітей старшого дошкільного віку (експериментальна група (ЕГ) - 24 дитини, контрольна група (КГ) – 21 дитина).

Результатом економічного виховання, на нашу думку, є інтегроване утворення, яке передбачає наявність пізнавально-інформаційного, емоційно-мотиваційного та діяльнісного критеріїв.

Інформаційно-когнітивний критерій економічного розвитку складала такі показники, як: розуміння змісту та сутності економічних понять, явищ, доступних віку, вживання у мовленні економічних понять. До емоційно-мотиваційного критерію економічного розвитку дітей дошкільного віку були включені: емоційне ставлення до ощадливості, економності, ощадливе споживання ресурсів, матеріальних засобів, уміння робити вибір на користь економічної доцільності та користі. У якості показників діяльнісного критерію обрано: навички економічної діяльності, бережливості, економності у поведінці, дотримання економічних взаємин, ролей, дій у сюжетно-рольовій грі.

Отже, початковий стан економічної вихованості дітей дошкільного віку на констатувальному етапі було вивчено за допомогою діагностичних завдань. Було виокремлено та охарактеризовано три рівні економічного розвитку дітей старшого дошкільного віку: високий (ЕГ – 25%, КГ – 23,8%), середній (ЕГ – 41,7%, КГ – 42,9%) і низький (ЕГ – 33,3, КГ – 33,3%).

Анкетування вихователів та батьків засвідчило недостатність і несистемність процесу економічного виховання дітей дошкільного віку.

Зміст роботи з економічного виховання дошкільників в умовах освіти для сталого розвитку полягав у прищепленні учасникам ЕГ правильного ставлення

до того, що зробили і роблять для них дорослі, пошану до праці людей, завдяки яким створено рукотворний світ, забезпечуються гідні умови життя.

На формувальному етапі з учасниками ЕГ процес економічного виховання дітей дошкільного віку в умовах освіти для сталого розвитку ми здійснювали з використанням як традиційних форми роботи (заняття, гра, бесіда, читання, екскурсія, спостереження та ін.), так і сучасних (проектна діяльність, ситуаційні задачі, майстерні, вікторини та конкурси, театралізовані постановки та ін.) форми роботи.

Однією з основних форм організації економічного виховання дітей дошкільного віку на формувальному етапі було інтегроване заняття, яке поєднувало в собі одночасно формування логіко-математичної компетенції, розвиток мовлення і довкілля. На заняттях, дітей ЕГ, ми знайомили з основними економічними категоріями, долучали до економічно доцільної поведінки.

На контрольному етапі було повторно проведено діагностику економічної вихованості дітей з метою виявлення можливих змін після проведеної нами цілеспрямованої роботи з економічного виховання на формувальному етапі роботи.

Завдяки проведеній роботі з економічного виховання дітей дошкільного віку в умовах освіти для сталого розвитку, кількість дітей ЕГ із високим рівнем зростає на 25%, а у КГ лише на 4,8%. Також було зафіксовано суттєве зниження кількості учасників із низьким рівнем економічної вихованості у ЕГ на 24,9%, у КГ лише на 4,7%.

Більшість дітей ЕГ на контрольному етапі виявила високий рівень економічної вихованості, який відрізнявся наявністю стійких, усвідомлених економічних уявлень, знань, зокрема і про працю батьків, їх місце роботи, про професію, потреби родини тощо. Діти з ЕГ стали частіше у розмовному мовленні правильно, доречно і свідомо вживати економічні терміни, поняття. Почали виявляти більш адекватне, обґрунтоване і глибоко усвідомлене емоційне ставлення до ощадливості, економності, ощадливого споживання ресурсів, матеріальних засобів. Навчилися правильно підбирати подарунок, обґрунтовуючи, мотивуючи свій вибір з точки зору економічної доцільності, користі. Діти стали частіше виявляти усвідомлене бережливе ставлення до власних і чужих речей, іграшок, солодоців, стійкий інтерес до накопичування грошей, до економії енергоресурсів, до бюджету родини. Виявлено, що вихованці ЕГ навчилися робити під наглядом дорослого покупки. У процесі гри вони почали дотримуватися належних економічних взаємин, економічної ролі, правильно виконувати ігрові економічні дії.

Отже, проведена нами експериментально-дослідна робота, спрямована на економічне виховання дітей дошкільного віку в умовах освіти для сталого

розвитку була ефективною, про що свідчить позитивна динаміка, виявлена нами на контрольному етапі.

Література:

1. Гавриш Н.В., Пометун О.І. Бути чи не бути – ось у чому питання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 3. С 4-10.
2. Граф А.М. Формування економічної компетентності дітей дошкільного віку. Харків : Вид. група «Основа», 2020. 144 с.

Козлюк Ольга

*к.пед. н., доцент, доцент кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І.,*

Мощук Катерина

*Здобувач другого рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Музей і освітні заклади в меті своєї діяльності мають багато спільного: прагнуть виховувати почуття патріотизму, свідоме ставлення до надбань світової та вітчизняної науки і культури; розвивати мислення, творчі здібності та певні практичні навички, стимулювати творчу активність особистості. Проте сьогодні музейна педагогіка ще мало вивчена. Можна впевнено стверджувати, що сучасний музей – це своєрідний центр духовної культури майбутнього. Таке розуміння ролі і місця музею в останні десятиліття зробило актуальним сприйняття його як цілісного соціального інституту з багаточисленними функціями, напрямками, формами в їх органічній взаємодії.

Вивченням питань музейної педагогіки, взаємодії музею з певною аудиторією, шляхів співпраці музеїв і закладів освіти займаються останні десятиріччя в Україні Л. Вітенко, К. Гавловська, Л. Гайда, О. Караманов, В. Снагощенко та ін.

У наш складний і суперечливий час, коли у багатьох людей зростає національна свідомість, інтерес та повага до національної культури, історії свого народу, мови, одним з важливих педагогічних завдань, визначених законом України «Про дошкільну освіту», є виховання у дітей любові до Батьківщини, шанобливого ставлення до родин, поваги до народних традицій та звичаїв, державної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших народів і націй, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля. Державним стандартом дошкільної освіти є Базовий компонент дошкільної освіти. Його мета – забезпечення життєвої компетенції дитини, до